O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ... INV.

Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2004 йил 25 июнь

№ 23 (466)

Газета ҳафтанинг жума кунлари чиқади.

Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Андижон вилоятига янги ҳоким тайинланганлигига кўп бўлгани йўқ. Атиги бир ой. Шу вақт давомида Сайдулло Бегалиев фаолияти халқ оғзидан тушмай қолди. Чунки, вилоятда бир неча йиллардан бери ечилмай келаётган муаммоларни ҳал этишга жиддий ва астойдил киришилди.

АНДИЖОНДА ДУВ-ДУВ ГАП

Ҳоким, энг аввало, вилоятдаги турли ташкилотларда, хўжалик ва муассасаларда, жамоатчилик жойларида бўлиб, раҳбарлар, мутахассислар, фахрийлар, оддий фуқаролар билан уларни безовта қилаётган масалалар ҳақида очиқчасига суҳбатлашди. Кимдир Андижон шаҳрида автобус ва троллейбуснинг йўқолиб кетганлиги, кимдир кўчаларда тоғ-тоғ бўлиб уюлган чиқиндилар, кимдир нарх-навонинг сунъий кўтарилаётгани, сохта тадбиркорлар, кимдир раҳбарларнинг масъулиятсизлиги ҳақида ҳеч нарсадан тортинмай гапирди.

Йиғилишларнинг бирида С.Бегалиев вилоятнинг аввалги ҳокими Қобилжон Обидов Андижон учун жуда кўп яхши ишларни қилганлигини, уни устоз сифатида билиши ҳақида сўзлар экан, Обидовни мағрурланиб кетишига, аввало, атрофидагиларнинг хушомадлари сабабчи эканлигини таъкидлади ва одамлардан мақтов эмас, қанчалик оғир бўлмасин ҳақиқатни айтиш, аниқ таклиф ҳамда янги фикрлар кутаётганлигини билдирди.

Албатта, йиллар давомида йиғилган муаммоларни бир лаҳзада ҳал бўлмайди. Аммо, Андижон халқи ҳокимнинг сўзи иши билан бир эканлигини тез орада амалда сеза бошлади. Андижон шаҳри кўчаларида янги-янги "Отайўл" автобуслари қатнови йўлга қўйилди. Келтирилган 50 та автобус шаҳарнинг турли йўналишлари бўйича йўловчиларга хизмат кўрсатмоқда. Йўл кира атиги 50 сўм қилиб белгиланди. Эндиликда вилоятимизга яна 90 та автобус келиши кутилмоқда.

Бозорлардаги чиқиндилар атиги бир неча кун давомида ташиб чиқарилди. Эски шаҳардаги ёймачилар бозори ва унинг атрофидаги чойхона, ошхона ва дўконлар ҳамда транспорт йўллари талаб даражасига жавоб бермаслиги инобатга олиниб, йўллар кенгайтирилмоқда, янги-янги савдо расталари қуришга киришилмоқда.

Бозорларда қатъий тартиб ўрнатилди. Албатта, бозор иқтисодиётида нарх-навони эҳтиёж белгилайди. Аммо маҳсулотлар нархини сунъий ошираётган ва бундан катта фойда кўраётган сохта "ишбилармон"ларни назорат қилиш ўрнига шерик бўлиб олган масъул шахсларга нисбатан чоралар кўрилди.

Вилоят тиббиёти ва маориф соҳасида ҳам юзага келган муаммо ва камчиликлар ўз ечимини топмоқда.

Энг асосийси, вилоят ва туман миқёсидаги турли лавозимларда беташвиш ўтирган амалдорлар ҳаракат қилмасалар оқибат ёмон бўлишини ҳис эта бошладилар. Халқ дардини билан яшамаётган, "оёғи ердан узилиб кетган" нохолис раҳбарларнинг бир қисми лавозимидан бўшатилди. Энг асосий мезон — адолатни қарор топтириш, халқ фаровонлигини ошириш эканлигига эътибор қаратилмоқда.

Шу ўринда яна бир гап. Муштарийларнинг таъкидлашича, вилоят ҳокимлигининг "Андижоннома" ва "Андижанская правда" газеталарида барча соҳада йўл қўйилаётган камчилик ва муаммолар дадил очиб ташлана бошланди. Бу эса газеталарнинг жамоатчилик орасидаги нуфузи ошишига олиб келмоқда. Эндиликда одамлар юз-хотир учун мўлжалланган олдинги газеталарни эмас, вилоятда юз бераётган жиддий ўзгаришлар ҳақида ҳаққоний ёзадиган нашрларни излаб қолдилар.

Хуллас, Андижонда дув-дув гап. Булар эртанги порлоқ кунларга ишонч уйғотадиган гаплар...

Тўлқин СИДДИҚ,
"Адолат" мухбири

27 ИЮНЬ — МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИ КУНИ

Оммавий ахборот воситалари воқеликни акс эттириш борасида фақатгина ёритувчи ва ифодаловчи бўлиб қолмасдан, авваламбор, одамлар манфаатларининг ҳимоячиси бўлиши, журналистлар эса бу ўта оғир, кучли иродани талаб қиладиган жабҳада том маънода фидойилик кўрсатмоғи лозим.

Ислом КАРИМОВ

Самарқанд "Матбуот уюшмаси" ходимлари матбуотчилар кунини муносиб нишонламоқдалар. Жамоа ярим миллион нусха турли матбуот нашрларини ўз эгаларига вақтида етказмоқда.

Суратларда: уюшма масъул ходимлари Фахриддин Файзуллаев, Ботир Валиев ва Феруза Рахабова; "Матбуот уюшмаси" раҳбари Зарема Цимерман ва уюшманинг масъул ходими Майсара Қосимова.

Зоҳир Тўрақулов олган сурат

Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партияси Сиёсий Кенгаши

27 июнь — Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни билан "Адолат" газетаси жамоасини, мамлакатимиздаги барча оммавий ахборот воситалари ходимларини, журналистларни, матбаачиларни самимий муборакбод этади. Ижодий ишларида улкан муваффақиятлар тилайди.

Байрамингиз қутлуғ бўлсин, қадрли журналистлар.

«Адолат» СДП ҳаётидан

ТАНҚИД ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон "Адолат" СДП Пойариқ туман Кенгашининг навбатдаги пленумида вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби Жуманиёз Алибеков сўзга чиқиб, туман партия Кенгаши фаолиятини қаттиқ танқид қилди. Нотиқ Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг XIV сессиясида Президент Ислом Каримовнинг сиёсий партиялар фаолиятини кучайтириш борасидаги танқидий мулоҳазаларидан келиб чиқиб, ҳамда партия Сиёсий Кенгаши XII Пленумида партия фаолиятини янада фаоллаштириш тўғрисидаги қарорларидан тўғри хулоса чиқариб, қисқа муддатларда туман партия ташкилоти фаолиятини янада жонлантириш кераклигини таъкидлади. Пленумда сўзга чиққан партия фаоллари партияга кўпроқ ёшлар ва фидойи фуқароларни ўз сафларига жалб этиш кераклигини билдирдилар.

КОТИБЛАР ЎЗГАРДИ

Бекобод, Паркент, Пскент туманлари ва Олмалиқ шаҳар партия ташкилотларининг ҳисобат-сайлов конференциялари бўлиб ўтди.

Конференцияларда партия Кенгашларининг ҳисоботлари эшитилди. Кенгашларнинг янги таркиблари кўриб чиқилиб, вилоят партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов конференциясига делегатлар сайланди. Конференциядан кейин бўлиб ўтган мазкур партия Кенгашларининг Пленумларида биринчи котиб этиб—Бекобод туманида Муаззамхон Бобоева, Паркент туманида Раҳимжон Сарбаев, Пскент туманида Абдураим Айматов ва Олмалиқ шаҳрида Шарафутдин Асомовлар сайландилар. Конференциялар ишида вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби Турғун Иргашев, иккинчи котиби Абдукарим Абдураимовлар иштирок этишди.

ХАЙРИЯ ТАДБИРИ

"Адолат" СДП Сирдарё вилоят Кенгаши "Сирдарётранс" бирлашмаси билан биргаликда Мирзаобод туман Болалар уйида "Меҳр ва мурувват" йилига бағишланган ҳайрия тадбири ўтказди. Тадбирда Болалар уйига моддий ёрдам кўрсатилди, болаларга кийим-кечаклар ва совғалар улашилди.

ДАВРА СУҲБАТИ

"Адолат" СДП Сирдарё вилоят Кенгаши Боёвут туманидаги 150-автоколоннада "Сиз Қонун ва Конституцияни биласизми?" мавзуида давра суҳбати ўтказилди. Вилоят партия Кенгашининг иккинчи котиби Баҳодир Турсунқулов бошчилигида ўтказилган бу тадбирда партия аъзолари бўлган ҳуқуқшунос олимлар фаол иштирок этишди.

Журналист суриштируви

ҲАМЖИҲАТЛИК БОР ЖОЙДА...

Газетамизнинг шу йил 7 май сонида "Акциядорлар нега норози?" сарлавҳали танқидий мақола чиққанидан сўнг таҳририятимизга "Навоийдонмаҳсулотлари" акциядорлик уюшмасидан яна иккита хат келди. Хатларнинг бирида акциядорлик жамияти бошқаруви раиси Дилшод Шомуродов устидан яна шикоят қилинган бўлса, иккинчисида эса ана шу жамоа акциядорларидан бир гуруҳи, яъни "Навоийдонмаҳсулотлари" ишлаб чиқариш акциядорлик уюшмаси ишчилари газетада чоп этилган мақолага эътироз билдиришганди.

Хат муаллифларининг қайси бири ҳақ-у, қайси бири ноҳақ. Воқеа чигалликларини аниқлаш мақсадида мазкур корхонада бўлдик. Борган кунимиз уюшма раиси Дилшод Шомуродов ўз идорасида экан. Унга келишимиз сабабларини тушунтирдик.

— Ёзишмалардан хабарим бор, — деди уюшма раҳбари. — Шикоятчилар "Адолат" газетасидан ташқари Республика прокуратураси ва бошқа юқори ташкилотларга ҳам шикоят хатлари йўллашган. Марҳамат кўриб чиқинг. Фаолиятимизда хато ва камчиликларга йўл қўйган бўлишимиз мумкин. Лекин шикоятчилар ёзганларидек, қонундан четга чиққанимиз йўқ. Яхшиси, сизни корхонамиз ҳуқуқшуноси билан учраштираман, керакли ҳужжатлар билан танишиб чиқасиз.

Корхона ҳуқуқшуноси Д.Хидиров таҳририятимизга йўлланган хатлар билан танишиб чиқар экан, стол тортмасидаги ҳужжатлар билан бизни таништирди.

— Дилшод Шомуродов "Навоийдонмаҳсулотлари" ИЧАУнинг 2003 йил 18 апрелда ўтказилган акциядорлар умумий йиғилишида муқобил сайловлар асосида 86 фоиз овоз билан акциядорлик жамиятига раис этиб сайланди, — дея тушунтирди ҳуқуқшунос, — Шомуродов раис бўлиб келган вақтда корхонани 94 миллион сўм зарар билан қабул қилиб олган эди. Яхши ишлаб зарарни қоплади. 2004 йил 1-чорагида эса 1 миллиард 53 миллион сўм ялпи даромадга эга бўлдик. Бундан ташқари барча солиқ ва бошқа тўловлардан қутилиб, 750 миллион сўмдан ортиқ соф фойда олинди...

Ҳужжатлар билан танишаётиб акциядорлик жамияти кузатув кенгашининг шу йил 18 мартда ўтказилган йиғилиш баёни диққатимизни тортди. Ушбу баёнда акциядорлик жамияти бошқаруви фаолияти талабга жавоб бермаётганлиги, жамиятда қилинаётган ишлар кузатув кенгаши билан келишмасдан олиб борилаётганлиги, ҳатто чораклар якуни бўйича кузатув кенгашига ҳисоботлар берилмасдан борилаётганлиги, 2003 йил давомида ун ва ун маҳсулотлари ишлаб чиқариши суст бораётганлиги, корхонага тегишли баъзи бино ва иншоот, мосламалар қаровсиз ҳолга келтирилиб, талон-торожликка йўл қўйилганлиги ва шунга ўхшаш камчиликлар айтиб ўтилган. Кузатув кенгашининг раиси А.Жўраев имзо чеккан ўша йиғилиш қарорининг 3-бандида эса "Жамият кузатув кенгаши томонидан бошқарув раиси Д.Шомуродовни ишга ёллаш тўғрисидаги 2003 йил 20 апрелда тузилган шартнома 2004 йил 24 мартдан бошлаб бекор қилинсин" дея қайд қилинган.

Кузатув кенгашининг ушбу қарори билан қизиқдик. Корхона ҳуқуқшуносининг қайд этишича, шу йил 31 март куни вилоят давлат мулкини бошқариш бошқармаси бошлиғи М.Исматов раислигида йиғилиш ўтказилган.

— Кузатув кенгашининг 18 мартдаги йиғилиш баёнининг муҳокамаси бўлди, — дейди корхона ҳуқуқшуноси Д.Хидиров, — кун тартибидаги ана шу масала юзасидан вилоят давлат мулкини бошқариш бошқармаси раиси бошлиғи сўзга чиқиб, йиғилиш иштирокчиларига кузатув кенгашининг 18 мартдаги йиғилиш баёнини ҳамда жамият бошқарувининг 2003 йил 23 мартда бўлиб ўтган йиғилиш баёни ва жамият бошқаруви раиси Д.Шомуродов, бош ҳисобчи Ш.Тошевлар томонидан 2004 йил 29 мартда имзоланган 604-сонли хатни ўқиб эшиттирди. Ушбу хатда жамият 2003 йил якунлари бўйича молиявий хўжалик фаолиятини 30,1 миллион сўм фойда билан якунланганлиги, 2004 йил 1-4-чорак даромади 1,3 миллиард сўмни ташкил этганлиги, "Ўздонмаҳсулот" ДАК раиси ўринбосари А.Эшметовнинг 2003 йил 23 март куни келиб жамият йиғилишида бошқарув раисининг ўз вазифасида қолишини талаб қилганлиги айтиб ўтилган. Ана шу йиғилишда бошқарув раиси Шомуродов ўзи сўзга чиқиб кузатув кенгаши томонидан атрофлича ўрганилмасдан берилган баҳо нотўғри эканлиги ва кузатув кенгаши ушбу ҳолатни кейинги йиғилишда қайта кўриб чиқишини айтди. Жамият кузатув кенгаши раиси Жўраев ҳам Шомуродовнинг ушбу таклифини маъқуллади. Шу боис ҳам Давлат мулк қўмитаси билан келишмасдан бошқарув раисини меҳнатга ёллаш тўғрисидаги тузилган шартномаси бекор қилганлиги учун "Навоийдонмаҳсулотлари" ишлаб чиқариш акциядорлик жамиятининг Давлат улушидаги 25 фоиз акцияларини "Классик УК" бошқарув компаниясига бериш тўғрисида имзоланган шартномани бекор қилиш ҳақида Давлат мулк қўмитасига таклиф киритилди, ҳамда 2004 йил 18 мартдаги кузатув кенгаши йиғилиш баёни қарорининг тегишли бандлари бекор қилинди.

— Хат муаллифлари Қизилтепадаги "Корма" заводи акциядорлардан яширин равишда сув текинга пулланди дейишяпти. Шу ҳақда ҳуқуқшунос сифатида қандай маълумотга эгасиз?

— Қизилтепа тумани Ўрта чўл массивида жойлашган. "Корма" заводи аслида ўт уни ишлаб чиқарадиган цех бўлиб охирги марта 2002 йил декабрь ойида ишлатилган. Асосийси корхона 65-70 километр узоқ масофада жойлашганлиги учун ана шу ишлаб чиқариладиган маҳсулотни таннархи қимматлиги ҳисобидан собиқ раҳбарлар томонидан ишлатилмади. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Дон тайёрлаш ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш тизимида ҳаражатларни қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 2002 йил 4 декабрда чиқарилган қарори талабларидан келиб чиқиб, ўт уни ишлаб чиқариш цехи давлат мулкини бошқариш бошқармаси мулк биржа савдолари орқали сотилган.

— Икки вагон гуруч қандайдир хусусий фирманинг сечкасига алмаштирилганлиги ростми?

— Бу ҳақда мана бу далолотномада батафсил қайд этилган.

Биз далолатнома билан танишдик. Жумладан, унда шундай дейилган эди: "Ушбу Далолатномани ёзиб, шуни маълум қиламизки, "Навоийдонмаҳсулотлари"дан "Фартуна" хусусий фирмасига 30 тонна биринчи навли гуруч маҳсулоти олган эди. 27400 килограмм биринчи навли гуруч қайтариб олиб келинди. 20 февраль 2004 йил 39 халта-2500 килограмм гуруч сечка олиб келинди. Бу гуручнинг нархи биринчи навли гуручга қараганда арзон. Яъни биринчи навли гуручнинг бир тоннаси 400079,50 сўм бўлса, сечка гуручнинг бир тоннаси 109022 сўм туради. 2004 йил 20 февралдаги "Фартуна" хусусий фирмасининг қарзи 1222780 сўмни ташкил этган эди. Келтирилган 2540 килограмм сечканинг нархи жами 276915,88 сўм бўлади. Бугунги кунда "Фартуна" хусусий фирмасининг қарзи 945864,12 сўмни ташкил этади.

— "Фартуна" фирмаси томонидан маҳсулот пули ўз вақтида тўланмаганлиги сабабли, — изоҳ берди корхона ҳуқуқшуноси,— суд қарорига асосан биринчи навли 27 минг 400 килограмм гуруч маҳсулоти қайтариб олинди ва қолган 2600 килограмм маҳсулот пули тўлаб берилиши ҳақида маълумот қилинди.

Биз корхона ҳуқуқшуносидан хат муаллифлари билдирган яна бир эътироз-бризент ҳақида сўрадик. Ҳуқуқшунос Д.Хидиров бу ҳақда Навоий вилоят прокуратурасига йўлланган маълумотномадан бир нусхасини кўрсатди. Ушбу маълумотнома "Ишлаб чиқариш зарурияти учун 257 дона бризентлар "Ўздонмаҳсулот" ДАК ёпиқ тендер комиссиясининг 2003 йил 13 июндаги 35-сонли Мажлис Баёнида ҳар донасининг нархи 200 минг сўмдан белгиланган нархларда олинган. Бризентлар бошқа корхоналарга уруғчилик цехи, Навбаҳор, Хатирчи, Нурота, Конимех туманларида жойлашган Дон қабул қилиш масканларидаги очиқ майдондаги ғаллани ёғин-сочиндан сақлаш учун берилган" дейилган.

— Шу йил 28 май куни Акциядорларнинг навбатдан ташқари йиллик умумий йиғилиши ўтказилибди. Лекин матбуотда эса йиғилиш ўтказилиши ҳақидаги эълон бир кун олдин эълон қилинган. Буни қандай тушуниш мумкин?

— Навбатдан ташқари умумий йиғилишни ўтказиш ҳақидаги талабнома кузатув кенгаши раисига юборилди. 12 кун давомида жавобини кутдик. Белгиланган муддатлар ўтгандан кейин газетага эълон берилди. "Мулкдор" газетаси ҳафтада бир марта чиқарилиши туфайли эълон ўша кунга тўғри келди. Жамиятимиз акциядорларининг асосий қисми корхона ходимлари бўлганлиги учун эълонлар тахтасида 10 кун олдин йиғилиш ўтказилиши ҳақида хабар ёзиб қўйилган эди.

Мажлис баёни билан танишганимизда эса навбатдан ташқари ўтказилган ўша умумий йиғилишда 10 фоиздан ортиқ овоз бериш акциясига эга бўлган акциядорлар томонидан чақирилганлиги бугунги кунгача жамият кузатув Кенгаши, акциядорларнинг навбатдаги умумий йиғилишини сабабсиз, жамият Уставининг 9,3 бандларини қўпол равишда бузган ҳолда чақирмасдан келаётганлиги, шунинг учун Ўзбекистон Республикасининг "Акциядорлик жамиятлар ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида"ги Қонуннинг 72-моддасига асосан 10 фоиздан ортиқ акцияга эга бўлган акциядорлар ташаббуси билан чақирилганлиги қайд этилган. Лекин ана шу йиғилишда 2003 йил якунлари бўйича кузатув Кенгаши раисининг ҳисоботи эшитилмаган.

Биз корхона ҳуқуқшуноси ва бошқарув раиси томонидан берилган ҳужжатлар билан танишганимизда уларнинг бирортасида кузатув Кенгаши раиси аралашуви ҳолатларини кўрмадик.

Шуни қайд этиш жоизки, "Навоийдонмаҳсулотлари" акциядорлик жамияти меҳнат жамоаси ўтган 2003 йилда яхши натижаларга эришган. Корхона бўйича ишлаб чиқарилган ва сотилган маҳсулотлар ҳажми 6 миллиард 101 миллион 552 минг сўмни ташкил этади. Маҳсулот сотишдан тушган соф фойда эса 5 миллиард 186 миллион 943 минг сўм, ишлаб чиқариш таннархи эса 4 миллиард 285 миллион сўмдан иборатдир. Бироқ, ютуқлар билан бирга баъзи бир камчиликлар ҳам мавжудки, бу ҳақиқатдан кўз юмиб бўлмайди. Жамиятнинг умумий дебиторлар миқдори 2004 йил 1 январь ҳолатида 1864887 сўмни, кредиторлар эса 2553767 сўмни ташкил этган. Умумий дебиторлар ўтган йилга нисбатан камайган бўлишига қарамай кредиторлар миқдори катта суммани ташкил этган.

— Хат муаллифларининг ёзишича Д.Шомуродов раис бўлгандан буён 900 дан зиёд акциядор дивидент олишмабди. Бунинг сабаблари нимада?— сўрадик корхона ҳуқуқшуноси Хидировдан.

— Жамият Уставига асосан,— жавоб берди ҳуқуқшунос,— акциядорлар умумий йиғилиши бир йилда бир марта ўтказиш белгиланган. Молиявий йил якунлангандан кейин биринчи ярим йилликда ўтказиш белгиланган. Умумий йиғилишда ҳисоботлар тасдиқлангандан кейин девидентлар тўланиши белгиланган. Ана шу нуқтаи назардан ҳозирга қадар акциядорлар дивидент олган эмас.

Эҳтимол ҳуқуқшунос ҳақдир. Лекин, нима бўлганда ҳам акциядорлар девиденти ўз вақтида берилса мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Шу куни корхонадан қайтаётганда бошқарув раиси билан яна бир бор суҳбатда бўлдик. Унга корхонада анчагина ютуқлар қўлга киритилганлиги, бироқ баъзи ишчи-хизматчилар томонидан мавжуд камчиликлар ҳусусида эътирозлар борлигини айтдик. Суҳбатдошимиз эндигина 30 ёшга кирган ёш раҳбарлардан бўлгани учунми, аввал хат муаллифларига нисбатан ўзининг норозилик фикрларини баён этди. Сўнгра, қалбидаги орзу-ниятларини дангал изҳор этди.

— Хато-камчилик ҳаммада ҳам бўлади албатта. Лекин, гап унда эмас. Ниятларим улуғ. Мени бошқарув раиси лавозимига сайлашган вақтда чет элга маҳсулот экспорт қилиш, корхона ҳисоб рақамига валюта тушумини амалга ошириш зарурлигини айтган эдим. Олиб борилган саъй-ҳаракатларимизнинг натижаси сифатида 4 минг тонна ун маҳсулотлари, 37 минг тонна ғалла четга сотилди. Корхонамиз бундан 5 миллион 278 минг долларга эга бўлди. Ҳали олдимизда амалга оширилиши лозим бўлган устивор вазифалар турибди. Бу омухта ем ишлаб чиқариш цехини ривожлантиришда маҳаллий хом-ашёлардан фойдаланишга эътиборни қаратиш, дон ва нон маҳсулотлари, макарон ва қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи цехлардан унумли фойдаланиш, бунинг учун маҳсулот миқдори ва турини кўпайтириш, ишлаб чиқаришга хорижий инвестицияларни киритиш юзасидан барча имкониятларни ишга солиш, хорижий ҳамкорлар топиш ва хорижий инвесторлар иштирокида қўшма корхона тузишга асосий эътиборни қаратишимиз лозим.

Дилшод Шомуродовнинг сўзларини тинглаб, унинг мақсадлари хайрли ишларга қаратилганлигини англадик. Раҳбарнинг бу хусусиятлари яхши. Бизнинг фикримиз ана шу муаммоларни амалга ошириш учун аввало, жамоа ўртасида, у акциядор бўладими, оддий ишчи бўладими, ким бўлишидан қатъий назар улар ўртасида ҳамкорлик ва ҳамжиҳатликни, аҳилликни мустаҳкамлаб бориши зарур. Аммо бошқалар ҳам қараб турмасликлари керак. Аҳиллик бор жойда барака бор.

Аскар ЖАЛИЛОВ,
"Адолат" мухбири

САФЛАР КЕНГАЙМОҚДА

Сир эмас, бошланғич ташкилотлар партиянинг омма билан алоқасини мустаҳкамлашда, сиёсий ғоя ва мақсадларни рўёбга чиқаришда ҳал қилувчи куч ҳисобланади. Айниқса, мамлакат парламентига бўлажак сайловлар арафасида бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятини аниқ мақсадларга йўналтириш муҳим аҳамият касб этади.

"Адолат" СДП Самарқанд вилоят Кенгаши ана шу хулосалардан келиб чиққан ҳолда партиявий-ташкилий ишларни кучайтиришга, ҳар-бир меҳнат жамоасида, маҳаллаларда ўз вакиллари бўлишига ҳаракат қилмоқда.

"Бунёдкор" Самарқанддаги йирик қурилиш компанияларидан бири, вилоятнинг деярли барча нуқталарида бу компаниянинг кўп сонли қурувчилари иморатсозлик ва ободонлаштириш ишлари билан машғул. Айниқса, "Универсиада-2004" спорт иншоотларини тезу-соз барпо этишда "Бунёдкор" салмоқли улуш қўшмоқда. Муҳими, шундай хайрли ишлар билан танилган компания жамоаси мамлакатда кечаётган ижтимоий-сиёсий жараёнларга ҳам фаол муносабат билдирмоқда.

"Адолат" СДП Самарқанд вилоят Кенгашининг навбатдаги учрашуви айни шу меҳнат жамоаси билан бўлиб ўтгани бежиз эмас. Мулоқотда вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби Жуманиёз Алибеков қурувчиларни сиёсий ташкилотнинг мақсад ва вазифалари, сайловолди кураш имкониятлари билан таништирди. Компания раҳбари Узоқжон Тошмуродов "Адолат" СДПни қўллаб-қувватлаш учун жамоада ташаббускор гуруҳ тузилганини маълум қилди. Шу куни "Бунёдкор" қурилиш компаниясидан етти киши партия сафига қабул қилинди.

Партия вилоят Кенгаши фаоллари билан худди шундай учрашувлар Самарқанд қурилиш меъморчилик институти, Самарқанд шаҳридаги Ҳазора маҳалласида, вилоят статистика бошқармаси ва вилоят халқ таълими бошқармасида ҳам бўлиб ўтди.

Вилоят партия Кенгашининг иккинчи котиби Ҳайдар Исломов ва Кенгаш ташкилий ишлар бўлими мудири Абдурасул Ҳакимов олимлар, зиёлилар орасида маслакдошлар сафи кенгаяётганлигини қониқиш билан таъкидлаб, уларни бирлаштираётган бошланғич ташкилотларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш зарурлиги ҳақида сўз юритдилар.

Шу куни партия фаоллари меъморчилик қурилиш институтидан 47 киши, Ҳазора маҳалласидан 58 киши, вилоят статистика бошқармасидан 40 киши "Адолат" СДП сафига қабул қилинганини мамнуният билан қайд этишди.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
"Адолат" мухбири

ИҚТИСОДИЙ БАРҚАРОРЛИК АСОСИ

Ҳар қандай муассаса фаолияти ҳисоб-китоблар ва ундаги амалга оширилаётган таҳлил сифатига, ишончлигига ва аниқлигига боғлиқ бўлиб, бу омил корхоналар иқтисодий барқарорлигини ривожланишини таъминлашда муҳим аҳамият касб этади. Мамлакатимиз мустақиликка эришгандан сўнг корхоналар фаолиятида иқтисодий муносабатларнинг таркибий ўзгаришлари фаолиятини таҳлил қилишни босқичма-босқич такомиллаштириб бориш заруратини келтириб чиқарди.

Бухгалтерия ҳисоби деб талқин қилинган тушунча ҳозирги кунда молиявий ҳисоб, ишлаб чиқариш ҳисоби ва бошқарув ҳисоби кабиларга бўлиниб ўрганилиши иқтисодиётга бўлган эътибор кучайганлигидан далолатдир.

Молиявий ҳисобда асосан тўрт турдаги ҳисобот шаклини сифатли қилиб тайёрлаш асосий мақсадга мувофиқ бўлади. Бунда ўз капитали тўғрисида ҳисобот, бухгалтерия баланси, фойда ва зарарлар тўғрисидаги ҳисобот, пул маблағлари тўғрисидаги ҳисобот шаклларини аниқ ва ишончли қилиб тайёрлаш муҳим аҳамиятга эга.

Ишлаб чиқариш ҳисобида эса ишлаб чиқариш ҳаражатлари тўғрисидаги маълумотлар маҳсулот заҳиралари таннархини белгилаш учун йиғилади.

Аксарият ҳолларда бошқарув жараёнида корхоналар ҳисобчилар ҳаражатларни тўғри ўрганиб таҳлилни амалга оширишлари ҳисоб ишларини юритишда ортиқча ҳаражатлар ва иқтисодий беқарорликдан муҳофаза қилади. Шунинг учун корхона, ташкилот раҳбарлари бугунги бозор иқтисодиёти шароитида доимо эртанги кунни ўйлаб иш қилмоғи зарур. Ана шундагина иқтисодиётимиз барқарорлиги абадий бўлади. Халқимиз фаровон ва осойишта умргузаронлик қилади.

Умид АЛИМОВ,
Тошкент Молия институти магистранти

Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган

ШИФОБАХШ ИЧИМЛИК

Тошкент шаҳридаги "Гемотоген" масъулияти чекланган жамияти томонидан "ТОНУС-1" номли юрак касалликларига даво шифобахш табиий ичимлик ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бугунги кунда мамлакатимизда бу шифобахш ичимликка талаб кун сайин ортиб бормоқда. Бунинг боиси мазкур ичимлик арзон ва инсон организмининг бошқа аъзоларига салбий таъсир кўрсатмас экан. Унинг ишлатилиши, инсон организми учун фойдали томонлари хусусида мутахассис врач Гулчеҳра Толипова қуйидагиларни сўзлаб берди.

— Бугунги кунда об-ҳаво ва иқлимнинг кескин ўзгариб кетганлиги туфайли кишилар орасида турли хил касалликлар кўпаймоқда. Айниқса, юрак аритмияси хасталиги кўпчиликни ташвишлантирмоқда. Бу касаллик қон таркибида калий тузи камайганлиги туфайли келиб чиқади. Соғлом инсон организми қон таркибида калий тузининг миқдори 20 миллиграмм бўлиши керак. Касалликка қарши ишлатиладиган дори-дармонларни фақатгина махсус мутахассис врачларнинг тавсиясига биноан ишлаб чиқариш даркор. Бироқ, айрим пултопар "ишбилармон"лар ҳар хил дори воситаларини ўзларича ишлаб чиқариб, мўмайгина даромад қилишга ҳаракат қилишмоқда. Бу эса ўз навбатида дори-дармонлар организмнинг бошқа соғлом аъзоларини ишдан чиқариб, ҳар хил асоратлар қолдириши мумкин. Шунинг учун мутахассислар юрак аритмияси безовта қилаётган беморларга "Гемотоген" масулияти чекланган жамияти томонидан ишлаб чиқарилаётган "ТОНУС-1" минераллаштирилган шифобахш ичимлигини тавсия этишмоқда. Бу эса ўз навбатида нажот истаб келган беморлар дардига дармон бўлаётир. "ТОНУС-1" ичимлиги фойдали тузларга ниҳоятда бой бўлиб, унинг таркибида кальций, магний тузлари ва гидрокорбанат мавжуд. Улар юрак фаолиятини яхшилайди, қон босимини ва организмда моддалар алмашинувини яхшилашга ёрдам беради.

Шунингдек, бу шифобахш ичимлик нерв импульсларини организмга узатишда энг яхши дори воситасидир. У истеъмол қилинганда организмга керакли калий тузи сўрилиб ортиқчаси буйрак орқали тез ташқарига чиқиб кетади. Ҳамда асаб системаси фаолиятини жадаллаштириб, кишини анча тетиклаштиради...

Суҳбатдош: Қодиржон ЖАЛИЛОВ, «Адолат» мухбири

Чоп этилаётган барча газеталарнинг сифатли ва чиройли бўлишига эришишда пойтахтимиздаги "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси жамоасининг хизматлари беқиёс. Бу борада, айниқса, газеталар мажмуи ЭВМ оператори Валерий Карабанов, Татьяна Закерян, газета босиш бўлими диспетчери Эргаш Шокиров, мураббий Собир Ғуломов, ЭВМ оператори Райҳон Мирзаумаровалар ҳалол ва фидокорона меҳнат қилишиб, кўпчиликка ибрат бўлмоқдалар.

Янги китоблар

«УМР ДАФТАРИ» ЭЗГУЛИКЛАРИ

Умрнинг оқар дарёсида оқиб, навқиронлик йиллари эшигини кексалик қоқиб келганда ўз умр дафтари саҳифаларини бир-бир варақлаб, ҳаётда босиб ўтган 85, матбуотда 70 йиллик йўлларига хаёлан назар солаётган, ўйлаётган ва мулоҳаза қилаётган ижодкор инсон, отахон журналист, таъбир жоиз бўлса, бугун Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларида қалам тебратаётган барча журналистларнинг устози — Зиёд ота Есенбоевнинг «Умр дафтари» («Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси Бош таҳририяти, Тошкент, 2004 йил) китоби яқинда нашрдан чиқди.

Дарвоқе, китобдаги муаллифнинг матбуотга бахшида этилган умр варақларидан олинган лавҳаларда устоз журналистнинг ўз таржимаий ҳоли, иккинчи Жаҳон уруши йилларидаги аскарлик хизматлари, катта ижодий йўли, ижтимоий-сиёсий фаолияти, жамоатчилик ишларидаги фаол иштироки, хотиралари, эсдаликлари, ҳаётида ёрқин из қолдирган дамлар, муҳим воқеалар, шонли саналар, суратларга муҳрланган лаҳзалар — ҳаммаси муфассал жой олган.

Зеро, муаллиф ўз рисоласи муқаддимасида ёзганидек, «... Одамнинг ёши бир жойга боргач, ортга назар ташлаб, сарҳисоб қилиб, тўғри яшадимми, одамлар мендан розими, ҳаётда ва меҳнат фаолиятимда, инсонлар билан мулоқотда қандай из қолдирдим, дўстларим, шогирдларим ва устозларимни бехосдан ранжитиб қўймадимми, деб ўзидан сўраши, табиий бир ҳол. Шундай кезларда вақт ўтиши билан бир оз сарғайган қоғозларга кўз югуртирасан, хат ва ҳужжатларни қайта-қайта ўқийсан, суратли альбомларни варақлайсан. Улар ҳаётдаги қанчадан-қанча воқеа ва учрашувларнинг, мулоқот ва ёзишмаларнинг тилсиз гувоҳлари, дўст-биродарларнинг меҳр-муҳаббат тўла дил сўзларини ифода этади, ёдга солади.

... Жуда кўп дўстлар, шогирдлар орттирдим, устозлар ишончини оқлаб, бахтимни ҳам, тахтимни ҳам топдим.

Халқимизда, умид билан дарахт экиб, уни меҳр билан авайлаб парвариш қилиб, ҳам соясидан, ҳам мевасидан баҳраманд бўлган инсон кам бўлмайди, деган нақл бор. Худога шукур, қилган меҳнатларим зое кетмади, мевасини берди...». Шоир Нормурод Нарзуллаев ёзади:

... Сиз — чинорсиз, биз — ниҳолмиз, томир битта,
Юрмас дорда ҳеч лангарсиз дорбоз, устоз.
Яхшиликдан Сиз бердингиз бизга сабоқ,
Биз қўйганмиз чин юракдан ихлос, устоз...

Таъбир жоиз бўлса, ҳаёт пайкалларига фақат ва фақат эзгулик ҳамда яхшилик уруғлари эккан Зиёд ака ўз меҳнати, феъл-атвори билан ана шундай қадр-қиммат ва ҳурмат-эҳтиромга эришди. Бир неча йиллар нуфузли-нуфузли газеталарга бош муҳаррирлик қилганларида ҳам, Давлат матбуот қўмитаси (ҳозир Агентлик)да раҳбари бўлганларида ҳам олийжаноблик, олийҳимматликни сақлаб қолди. Йигитларга хос тетиклик, ширин муомала, дўстлар билан ҳазил-мутойибага ўчлик саксон ёшдан сакраган бўлсаларда, ҳозиргача давом этиб келмоқда.

Хуллас, айтар сўзимиз: Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, Беруний номидаги Ўзбекистон Давлат мукофоти совриндори, «Эл-юрт ҳурмати» ордени нишондори ва яна қанчадан-қанча нуфузли унвонлар-у мукофотлар соҳиби, мамлакатимиз миллий журналистикасининг оташнафас дарғаларидан бири — Зиёд Есенбоевнинг ўз сермазмун ҳаётидан ҳикоя қилувчи «Умр дафтари»га битилган катта ҳаёт йўли бугунги ёш ижодкорлар учун ибрат бўлгусидир.

Номоз САЪДУЛЛАЕВ

"Адолат"га жавоб берадилар

Бир балоси бўлмаса...

("Адолат" газетаси, 2004 йил 14 май № 19)

Газетамизнинг юқоридаги сарлавҳа остида чоп этилган мақоласида айтилишича "Чирчиқ шаҳар деҳқон бозори" ташқарисида бошқа бир ноқонуний бозор очилиб, унда қишлоқ хўжалик, чорвачилик маҳсулотлари билан бир қаторда тақиқланган моллар сотилмоқда. Бу ўз навбатида бозор ходимлари томонидан йиғиладиган тушумнинг камайишига олиб келаётир. Мутасаддилар эса, бозор ташқарисидаги бозорни йўқотишга жиддий эътибор беришмаяпти. Яқинда ушбу танқидий мақола юзасидан расмий жавоб олдик унда жумладан шундай дейилади:

"Адолат" рўзномасида чоп этилган "Бир балоси бўлмаса..." сарлавҳали мақола "Тошвилоятбозорсавдо" уюшмасининг 2004 йил 3 июндаги бюро йиғилишида, шаҳар масъулияти чекланган жамиятлар раҳбарлари иштирокида бўлиб ўтган кенгайтирилган мажлисда кўриб чиқилди. Мақолада келтирилган камчиликларни бартараф қилиш бўйича Чирчиқ шаҳар ҳокимлиги, шаҳар солиқ инспекцияси, бозор маъмурияти билан биргаликда тегишли чора-тадбирлар асосида иш олиб борилаётганлиги инобатга олинди.

Ҳозирги кунда рухсат этилган озиқ-овқат ва мева-сабзавот маҳсулотлари бозор ҳудудига киргазилди. Бозор ва бошқа жойларда рухсат этилмаган ноқонуний ҳамда сифатсиз озиқ-овқат маҳсулотлари савдосига чек қўйиш чоралари белгиланган чора-тадбирларга мувофиқ изчил олиб борилмоқда.

Абдували МИРСАЛИМОВ "Тошвилоятбозорсавдо" уюшмаси бошқаруви раисининг 1-ўринбосари

Ҳокимга тақдимнома киритилди

("Адолат" газетаси, 2004 йил 16 апрель № 15)

Вилоят прокуратураси томонидан "Адолат" газетасининг 2004 йил 16 апрель кунида чоп этилган "Қарор билан муҳр бору, ер йўқ" сарлавҳали мақола ўрганиб чиқилди.

Аниқланишича, Пастдарғом туман ҳокимининг 2001 йил 14 ноябрдаги 258/11-5 сонли қарорига асосан тумандаги С.Маллаев номли ширкат хўжалиги ҳудудида "Шаҳобиддин" фермер хўжалиги ташкил қилиниб, фермер хўжалигининг юритиш учун хўжалик ҳудудидан 10 гектар суғориладиган ер майдони ажратилган.

Ушбу ер майдони туман ер ресурслари хизмати бўлими ходимлари томонидан ўлчаб берилиб, шу тўғрида далолатнома тузилган бўлсада, хўжалик раҳбарлари томонидан берилмасдан қолган.

Туман ҳокимининг 2003 йил 3-апрелдаги 280-К-сонли қарори асосида "Шаҳобиддин" фермер хўжалигини ташкил қилиниши билан боғлиқ ҳужжатлар тўлиқ расмийлаштирилмаганлиги, ҳайъат аъзоларининг розилиги тўлиғича олинмасдан ташкил қилинганлиги кўрсатилиб, "Шаҳобиддин" фермер хўжалигини ташкил қилиш ҳақидаги 2001 йил 14 ноябрдаги 258/11-5 сонли қарор бекор қилинган.

Ушбу қарор "Шаҳобиддин" фермер хўжалигининг раиси Э.Нормуродовнинг аризасига асосан Самарқанд вилоят ҳокимияти томонидан кўриб чиқилиб, тақдимнома киритилди. Ва туман ҳокимининг 2003 йил 3-апрелдаги 280-К-сонли қарори бекор қилинган. Туман ҳокимининг 2003 йил 16 май кундаги 399-К-сонли қарори билан "Шаҳобиддин" фермер хўжалиги фаолияти қайта тикланган бўлсада, шу кунга қадар фермер хўжалигига ажратилган ер майдони ўлчаб берилмаганлиги аниқланиб, мақола юзасидан ўтказилган текшириш давомида ер майдони ўлчаб берилди.

Текширишда аниқланган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш ҳақида туман ҳокимига тақдимнома киритилди.

Акбар АЗИЗОВ, Самарқанд вилояти прокурори, адлия катта маслаҳатчиси

Долзарб мавзу

БАРАКА – ҲАЛОЛЛИКДА

дейди Тошкент шаҳар прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси бошлиғи Иноят ШУКУРОВ

— Иноят Раҳматуллаевич, аввало, бошқармаси жамоасининг бугунги кундаги фаолияти ҳақида қисқача тўхталиб ўтсангиз?

— Йилнинг ўтган даври мобайнида аниқлаган ҳуқуқбузарлик ҳолатларимиз натижасида бюджетга 5 миллиард 881 миллион сўм миқдоридаги қўшимча солиқ ва молиявий жарималарни ҳисоблаб, 4 миллиард 69 миллион сўм миқдоридаги маблағни ундиришга эришдик. Бундан ташқари, ҳуқуқбузарлардан 1 миллиард 39 миллион сўмлик товар моддий бойликлари олиб қўйилиб, белгиланган тартибда мусодара қилинган маҳсулотларнинг салкам 700 миллион сўмлиги сотилди ва давлат бюджетига туширилди.

— Демоқчисизки, шунинг ўзиёқ бошқармада қайноқ иш жараёнлари қизғин кетаётганлигини кўрсатиб турибди.

— Албатта, жойларда ҳамон солиқ ва валютага оид жиноятлар, улар туфайли содир этилаётган ҳуқуқбузарликлар бор экан, биз уларни фош этишдан ҳеч қачон чарчамаймиз. Бир сўз билан айтганда, солиқ ва жиноятларга қарши курашни кучайтираверамиз.

— Сизларнинг амалий саъй-ҳаракатларингиз билан солиқ ва валютага оид жиноятлар кескин фош этилмоқда. Уларнинг йўлига қатъий ғов қўйилаяпти. Бироқ, таажжубланарли томони шундаки, Тошкент шаҳри қўшни давлатлар билан чегарадош эмас. Унинг атрофини ўраб турган пойтахт вилояти бор. Бироқ шундай бўлса-да, ноқонуний тамаки ва спиртли ичимликларнинг кириб келиш ҳолатларини тез-тез аниқлаб, уларнинг ғайритабиий савдосига қатъий тўсиқ қўяяпсизлар.

— Айрим фуқаролар ҳукуматимиз томонидан қабул қилинаётган қонун ва қарорларнинг моҳиятини тушуниб-тушунмай ёки била туриб ўз нафсларини қонунлардан устун қўйган ҳолда иқтисодий ва жиноий ҳуқуқбузарликларга қўл урмоқдалар. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан «Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида»ги 154-сонли қарори қабул қилинганига мана икки йилдан ошди. Аммо айрим шахслар томонидан республикамиз ҳудудига хорижда ишлаб чиқарилган тамаки ва спиртли ичимликларни ноқонуний равишда, божхона тўловларини тўламасдан, ғайриқонуний йўллар билан олиб киришга уринаётганлик ҳолатлари ҳали ҳам учраб турибди. Бунга мисоллар кам эмас. Пойтахтимизнинг Яккасарой туманидаги Аския кўчасида жойлашган 34-уйнинг 2-хонадонида яшовчи фуқаро Илёсхон Раҳимова ҳам шундай йўл тутганидан ҳозир пушаймон бўлмоқда. У харидорга хорижда ишлаб чиқарилган, республикамизда жорий қилинган акциз маркалари мавжуд бўлмаган 12 блок «PINE» сигаретини 46 минг 800 сўмга сотаётган вақтида бошқармамизнинг Яккасарой тумани бўлими ходимлари томонидан ушланди. Тадбир давомида ҳуқуқбузар ўзининг ноқонуний фаолияти республикамиз қонунчилигига тамоман зид эканлигини тушунгач, ўзи яшаётган уйнинг ертўласидаги тегишли ҳужжати бўлмаган, сотишга шайлаб қўйилган, хорижда ишлаб чиқарилган 8 миллион 58 минг 500 сўмлик тамаки маҳсулотларини чиқариб берди, яъни жами 14 минг 300 қути акциз маркаси бўлмаган бу маҳсулотлар далил-ашё сифатида олинди.

Бошқармамиз ходимлари томонидан олиб борилган яна бир тезкор тадбирда пойтахтимизнинг Ҳамза туманидаги «Авиасозлар» бозори яқинида жойлашган дўконда Ботир Одиловнинг харидорга Қозоғистон Республикасида ишлаб чиқарилган, тегишли тартибдаги акциз маркалари елимланмаган тамаки маҳсулотлари ва спиртли ичимликларни сотаётган вақтида унинг ноқонуний фаолиятига чек қўйилди. Тадбир давомида суриштирилганида унинг ёнидан савдо-сотиқ фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи ҳеч қандай ҳужжат чиқмади. Устомонликни қарангки, ҳуқуқбузар тап тортмай акциз маркасиз 890 минг 196 сўмлик спиртли ичимликларни, 140 минг сўмликка яқин тамаки маҳсулотларини сотаётган экан. Умуман олганда, бошқармамиз ва унинг туманлардаги бўлимлари томонидан йилнинг ўтган даври мобайнида олиб борилган тезкор тадбирлар натижасида республикамиз ҳудудига хорижда ишлаб чиқарилган тамаки ва спиртли ичимликларни ноқонуний олиб кириш ҳамда ҳеч қандай ҳужжати бўлмаган товарларни қонунга хилоф равишда муомалага киритиш бўйича 395 та ҳуқуқбузарлик ҳолати аниқланиб, 565 миллион сўмлик товар моддий бойликлари Тошкент шаҳри ҳудудига божхона тўловларини тўламасдан, ноқонуний равишда ғайритабиий йўллар билан олиб кирилганлиги фош этилди. Ўз нафсига эрк бериб, қонунни четлаб, бойлик орттиришга ружу қўйган бу каби сохта тадбиркорлар қонунда белгиланган тартиб-қоидаларга амал қилган ҳолда иш олиб боришганида эди, ҳам молидан, ҳам ҳузур-ҳаловатидан айрилмаган бўлишарди.

— Ўзингизга маълумки, яширин иқтисодиёт тараққиётимиз кушандаси. Унга барҳам бериш юзасидан қилинаётган ишлар кўпчиликни қизиқтириши, табиий. Бошқарма жамоасининг бу борадаги фаолияти ҳақида нималарни айта оласиз?

— Фаолиятимиз шундай муҳим мақсадларга йўналтирилган экан, яширин иқтисодиётга берилиб иш олиб бораётганлар доимий равишда қонун олдида жавоб беришади. Ижозатингиз билан бўлиб ўтган бир воқеа орқали фикримни ойдинлаштирсам. Яқинда ҳамюртларимиздан бири пойтахтимизнинг Шимолий вокзали рўпарасида жойлашган «Истиқлол» дўконига кириб, пештахталардаги «импорт» маҳсулотларининг кўплигидан мамнун бўлиб кетди. Ўз хаёллари билан лол бўлиб турган харидорнинг эътиборини сотувчи қизнинг «Сизни нималар қизиқтиради?», деган сўзи тортди. Бир неча турдаги чинни буюмларни танлаб, сотувчи билан ҳисоб-китоб қилди. Шу пайт бирдан хаёлига «Ўзингни эҳтиёт қил...» деган фикр келди. Маҳсулотга қўшиб, унинг сифатини тасдиқловчи сертификатни ҳам беришини сўради. Қарангки, сотувчи бундай мурожаатга тайёр эмас экан, бошини эгиб ер чизиб қолди. Бундан дили ранжиган харидор бошқармамизга мурожаат қилди. Олинган тезкор маълумотга мувофиқ тезкор гуруҳ тузилиб, ҳолат жойида ўрганиб чиқилди. Унга кўра, Миробод тумани Туркистон кўчаси 12-уйда жойлашган «Истиқлол» дўконида фаолият юритаётган «Бек Абдулазиз» хусусий корхонаси ва «Малҳам Сервис» масъулияти чекланган жамиятга қарашли дўконларда ўтказилган текширувда «Бек Абдулазиз» хусусий корхонасига қарашли дўкон сотувчиси Абдужалил Қодиров харидорга чинни буюмларни 70 минг сўмга сотиб, харид қилган маҳсулоти учун унинг сифатини тасдиқловчи сертификатини бермаган экан. Ваҳоланки, дўконда савдога қўйилган товар маҳсулотларини «Бек Абдулазиз» хусусий корхонаси дўкони мудири Муҳаммаджон Сулаймонов нақд пулга фуқаролардан тегишли ҳужжатлари ва сифатини тасдиқловчи сертификатлар ҳамда божхонадан расмийлаштирилган юк декларациялари бўлаган 20 миллион 151 минг 100 сўмлик чет элда ишлаб чиқарилган маҳсулотларни сотиб олиб, корхона бухгалтерия ҳисоботларига кирим қилмасдан, қайта сотиб келаётган экан.

«Малҳам Сервис» масъулияти чекланган жамиятга қарашли озиқ-овқат дўконида дўкон сотувчиси Шуҳрат Турсунов харидорга сиғими 1 литр бўлган 2 дона «Добрый» сокини 2,5 минг сўмга сотиб, назорат касса машинасидан ўтказмади, чек уриб бермади. Озиқ-овқат дўконининг савдо заллари ва омборхоналари кўздан кечирилганида корхона раҳбари Улуғбек Ҳакимовнинг эса нақд пулга фуқаролардан тегишли ҳужжатлари ва сифатини тасдиқловчи сертификати бўлмаган, умумий қиймати 1 миллион сўмликдан зиёд чет элда ишлаб чиқарилган кофе маҳсулотларини сотиб олиб, бухгалтерия ҳисоботларига киритмасдан қайта сотиб келаётганлиги маълум бўлди.

Текширув давомида «Малҳам Сервис» масъулияти чекланган жамиятининг дорихона ва озиқ-овқат дўконидан корхонага кирим қилинмай, бухгалтерия ҳисоботларида кўрсатилмаган 12 миллион 742 минг 131 сўмлик товар моддий бойликлари далилий ашё сифатида олиб қўйилди. Кейинги текширишлар эса «Малҳам Сервис» масъулияти чекланган жамият ва «Бек Абдулазиз» хусусий корхонасига қарашли дорихона ва дўконларда умумий қиймати 32 миллион 893 минг 231 сўмлик ноқонуний маҳсулотлар борлигини кўрсатди.

Шу куни пойтахтимизнинг Собир Раҳимов тумани Қорасарой кўчасида жойлашган «Қорасарой—Бахт» хусусий корхонасига қарашли савдо мажмуасида ўтказилган текширувда хусусий тадбиркор Абдусамад Абдураҳимов юқоридаги савдо мажмуасининг бир нечта бўлимларини ижарага олиб, фуқаролар — Муаттар Юсупова, Жамшид Шокиров ва Равшан Мусаевлар билан ноқонуний равишда меҳнат шартномаси тузган ҳолда аҳолига савдо ва хизмат кўрсатиш фаолияти билан шуғулланиб келишаётган экан. Ўтказилган текширувда улар томонидан савдо ва хизмат кўрсатиш қоидалари қўпол равишда бузилаётганлиги фош этилди. Жумладан, қандолат маҳсулотлари бўлими сотувчиси Муаттар Юсупова харидорга умумий қиймати 12 минг сўмлик қандолат маҳсулотларини сотиб, дўконда мавжуд бўлган назорат касса машинасидан чек уриб бермаган. Қолаверса, назорат касса машинасидан кундалик ҳисоботлар олиниб, савдодан тушган нақд пуллар касса китоблари билан солиштирилганида сотувчининг 14 минг 300 сўм нақд пулни назорат касса машинаси хотирасига киритмаганлиги аниқланди. Шунингдек, «Аралаш моллар бўлими» сотувчиси Жамшид Шокиров томонидан кунлик савдодан тушган 89 минг 688 сўм, «Гўшт ва сут» бўлими сотувчиси Равшан Мусаев томонидан 101 минг 465 сўм нақд пуллар назорат касса машинаси хотирасига киритмасдан ўз харидорини топиб кетган. Текширув давомида хусусий тадбиркор Абдусамад Абдураҳимовга қарашли савдо бўлимларида сотувга қўйилган ҳамда омборхоналарда сақланаётган маҳсулотлар кўздан кечирилганида, умумий қиймати 16,8 миллион сўмлик хорижда ишлаб чиқарилган, республикамиз ҳудудига ноқонуний равишда олиб кирилган, божхона божи тўланмаган, сифат сертификати бўлмаган озиқ-овқат ва ноозиқовқат маҳсулотлари мавжудлиги аниқланиб, ушбу маҳсулотлар далилий ашё сифатида олиб қўйилди.

«Қорасарой—Бахт» хусусий корхонасига қарашли «Нон» ҳамда «Вино ва арoқ» маҳсулотлари сотиш бўлимларида ўтказилган текширувда нон маҳсулотлари бўлими сотувчиси Оксана Алиеванинг кунлик савдодан тушган 24 минг 205 сўм нақд пулни назорат касса машинасидан ўтказмаганлиги аниқланди. Кейинги бўлимда эса тегишли ҳужжатлари бўлмаган жами 2 миллион 20 минг 800 сўмлик, шундан 1,1 миллион сўмлиги чет элда ишлаб чиқарилган спиртли ичимликларнинг савдога қўйилганлиги аниқланиб, улар далилий ашё сифатида олиб қўйилди.

Ўтказилган текшириш давомида «Қорасарой—Бахт» хусусий корхонаси ва хусусий тадбиркор А.Абдураҳимовдан умумий қиймати 18,8 миллион сўмлик чет элда ишлаб чиқарилган, республикамиз ҳудудига ноқонуний йўллар билан олиб кирилган озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат маҳсулотлари мавжудлиги аниқланиб, олиб қўйилди.

— Дарҳақиқат, ҳуқуқбузарлар бор экан, улар қай йўналишда, қай кўринишда бўлмасин, барибир бир куни жавобини беришади. Бироқ, ҳаммани таажжубга солаётган яна бир муаммо бор. Ҳозир Тошкент шаҳри чет эл валютасини эркин айирбошлаш бўйича мамлакатимизда биринчи ўринда туради. Қулайликларнинг шарофатидан пойтахтликлар ва унинг меҳмонлари ҳамиша мамнун. Бироқ айрим фуқаролар нега ҳали валюта алмаштиришда «қора бозор»ни афзал кўрмоқдалар?

— Энг оғриқли масала ҳам биз учун шу бўлса керак. Аммо ноқонуний валюта айирбошлашга кимлар аралашиб қолаяпти, деган масалани ҳам бир кўриб чиқайлик. Мамлакатимиз пойтахтининг Чилонзор туманидаги 38-уйда республикамиздаги энг нуфузли акциядорлик-тижорат «Пахта Банк»инининг валюта айирбошлаш шахобчаси бор. Қарангки, бу шахобча ҳам қинғир ўйинлардан йироқ эмас экан. Унинг ёнида ҳозир бўлган харидор шахобча мутахассиси Фотиҳ Исмоилхўжаев билан учрашиб, банкдан жами 15 минг АҚШ доллари олиб берса, бунинг эвазига 100 минг сўм хизмат ҳақи беришини билдирди. Орадаги хуфёна савдо битгач, Ф.Исмоилхўжаев акциядорлик тижорат «Пахта Банк»инининг Халқаро банк фаолияти бошқармаси бошлиғи лавозимида ишловчи Қаҳрамон Қозоқовга мурожаат этиб, ўзининг паспортини расмийлаштириб, 15 минг АҚШ долларини харид қилишга рухсат олди. Бошқарма бошлиғининг имзосидан кейин валюта айирлаш шахобчасида қизғин фаолият бошланиб кетди. Ф.Исмоилхўжаевнинг валюта айирлаш шахобчаси кассирлари Ладиш Вилитова билан Татьяна Монахова қўллаб-қувватлашиб, бир зумда ишини битириб беришди. Аммо кўза синиб, қинғир иш фош этилди. Кўраяпсизми, валюта айирбошлашдаги ҳуқуқбузарликларга кимлар йўл қўяётганлигини?

— Наҳотки, республикамиздаги нуфузли «Пахта Банк»нинг бу масъул мутахассислари ўз манфаатлари йўлида шундай қонунбузарликларга боришса? Бу хатти-ҳаракатлари билан улар республика «Пахта Банк»инининг йиллаб йиғилган обрўсига путур етказишмайдими? Ваҳоланки, «Пахта Банк»нинг Навоий шаҳри бўйича масъул мутахассислари томонидан машина савдосида олиб борган ғайриқонуний ишларидан улар тегишли хулоса чиқариб олишмаган бўлишса?

— Шундай: ҳар ким қилмишига яраша жавобини бераверади. Аммо бундан кўра қонуний равишда ишлаб, барака топган афзал эмасми?! Ахир, барака ҳалолликда, деб бежиз айтилмаган-ку?!

Суҳбатдош: Гулчеҳра РАЗЗОҚОВА, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш департаменти матбуот гуруҳи катта инспектори

Суратларда: 1. Бошқарма бошлиғи Иноят Шукуров. 2. Шайхонтоҳур тумани прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бўлими ходимлари - Олимжон Дадабоев, Шамси Маматов ва Анваржон Ғофуров навбатдаги тадбир жараёнида. 3. Бошқарманинг Яккасарой тумани бўлими бошлиғи Ҳасан Ишанхўжаев билан туман ДСИ бошлиғининг 1-ўринбосари Абдусалом Аллаев. 4. Бошқарманинг Чилонзор тумани бўлими бошлиғи Баҳодир Шукуров суриштирувчи Умид Норқўзиев билан навбатдаги фуқаролар қабулини ўтказмоқда. 5. Мазкур бўлимнинг катта суриштирувчилари Равшан Хожихонов билан Шерзод Солижонов тадбиркор ҳузурида.

Козим ЎЛМАСОВ олган суратлар.

«МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ» АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ ЖАМОАСИ

Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни билан республикамиз журналистларини, соҳа фидойиларини

чин дилдан муборакбод этади.

Келажаги буюк давлат — жонажон Ўзбекистонимизнинг ёрқин истиқболи йўлидаги ишларига ривож тилайди.

Байрамингиз муборак бўлсин, азизлар!

«МАТБУОТ ДЎКОНИ»ДАН РЕПОРТАЖ

(Ҳамкасбларга ҳазил)

«Матбуот дўкони»да — газеталар конида
Шум бола газет сотар холасининг ёнида:
— Кеп қолинг, ўқиб қолинг, бир нарса уқиб қолинг,
Хушхабарлар мўл келган, газеталар карвонида.

«Дийдор», «Хумо», «Даракчи»... қай биридан оласиз?
Дардингиз айтинг ахир, бунча ўйга толасиз?
Хоҳланг «Хандалак» олинг, хоҳланг «Аёл қалби»дан,
Бу туришда, акажон, газетасиз қоласиз!

Кеп қолинг, олиб қолинг, Ҳасан-Ҳусан газетлар,
Семиз, ориқ, кўк, сариқ — ясан-тусан газетлар.
Хотирингиз қилинг жам, бу ёғидан еманг ғам,
Ичи тўла «программ», ойлар хурсанд газетлар.

«Азроилнинг эри» бор ўқинг мана «Ҳордиқ»да,
Мазза қилиб қолинг бир, ахир бугун ҳордиқ-да!
Зўр газет «Меридиан», ўқинг сиз буни жиян,
Олурсиз илмий озиқ, бу ҳам жиндай тортиқ-да!

Хўп бўлади опажон, мана сизга «Халқ сўзи»,
Ёзилган бу газетда халқимизнинг ҳақ сўзи.

«Ишонч»дан битта қолди, қани буни ким олди?
Ҳа, «Адолат» бор ҳали, сўратган ким ўзи?

«Фидокор»дир ҳозирда — газеталарнинг «хўрози»!
«Маҳалла» ҳам чаққимас, юксалмоқда овози.
«Оқшом», «Қишлоқ ҳаёти» — халқимиз дил баёти,
Ошиёрдир демаклар, мақтов суҳбат «пардози».

Оламшумул гаплар бор «Оила ва жамият»да,
Ихчам, лўнда лавҳалар, ҳур сўзлар «Ҳуррият»да.
Кеп қолинг, олиб қолинг лоқайд бўлманг одамлар,
Газеталар туғилгай, ўқир деган ниятда.

Акс этиб одамларнинг қувноқ, шодон онлари,
Табассумга тўладур бугун байрам сонлари.
«Газетага эътибор — газетхонга эътибор!»
Халқимиз мана шундай ҳикматларнинг конлари.

Жағ-жағ қилиб Шум бола охири оғзи толди,
Шу орада холаси озгина мизғиб олди.
Мизғимасак сизу биз, бўлгай доим ишлар юз,
Кетдик қани жўралар, байрам бошланиб қолди!

Тўлан ТАБАССУМ

Тошкент шаҳрининг Матбуотчилар кўчасида жойлашган Матбуотчилар уйи доимо гавжум. Бу ерда Республикамизда номи чиққан журналистлар тортиб, оддий жамоатчи мухбиргача, олиму амалдорлардан тортиб, оддий фуқароларгача учратиш мумкин.

ЖУРНАЛИСТЛАР ПОСБОНЛАРИ

Бинога биров шодлигини баҳам кўриш қувонч билан келса, биров дардига малҳам излаб ташриф буюради. Шунингдек, бу ерга ғаразли мақсадларда, шум ниятини амалга оширишга келадиганлар ҳам учраб туради. Шу сабабли ҳам милиционерлардан вазият доимо ҳушёрликни талаб этади.

Ўз касбини севган, бурчини садоқат билан адо этадиган посбонлар эса батальонда кўпчиликни ташкил қилади. Уларнинг ичида милиция катта сержантлари Абдужалил Абдуллаев ва Ғайрат Ғаниевлар алоҳида ҳурматга сазовор. Абдужалил эса шу йил бошида таҳририятларга тунда келиб, компьютер техникаларни ўғирлаганларни хушёрлик билан қўлга туширишга муваффақ бўлди.

Биз Матбуот ходимлари куни арафасида газеталар таҳририятлари жамоаларнинг тинч, ижодий меҳнат билан шуғулланишларига кўмаклашадиган зийрак, маҳоратли милиционерларга "доимо соғ-саломат бўлиб эл хизматида ҳормангиз", деймиз.

Каримжон РИХСИЕВ

Суратда: Абдужалил Абдуллаев (чапдан) ва Ғайрат Ғаниевлар келган фуқаронинг ҳужжатини кўздан кечиришмоқда.

КУЛГИ БЕКАТИ

Эру хотин боғда сайр қилиб юришипти. Уларнинг рўпарасидан бир аёл чиқиб қолади. Эр хотинига дейди:

— Дарров бахтиёр аёл қиёфасини касб эт, жоним, — анави аёл биринчи хотиним.

❖ ❖ ❖

— Мен телепатияга ишона бошлаяпман. Ҳар қалай, бировларнинг фикрини ўқиб олиш мумкинга ўхшайди.

— Нечук бундай хулосага келдинг?

— Кеча танца вақтида мени бир жувон билан таништиришди. Икки оғиз гапирмасимдан жувон менга тарсаки тортиб юборди. Ҳайронман, ўйимдагини қаёқдан билдийкин?

❖ ❖ ❖

Ёши ўтиб қолган эркак дўкончи қиздан сўради:

— Мен ўзимдан анча ёш бир қиз билан учрашмоғим керак. Менбоп ҳеч нарса йўқми? Бир нарса бўлсаки, унинг хушбўй ҳиди муҳаббатдан дарак бериб, қизнинг кўнглини забт этсам...

— Фақат сиз учун, — деб сотувчи унга бир шиша атир узатди. — Бу ажойиб атир — ундан ҳамёнингизнинг ҳиди анқиб туради.

❖ ❖ ❖

Дугоналар суҳбатидан:

— Эринг кечқурун тез-тез уйдан кетиб турадими?

— Деярлик. Доимо. Шўрлик уйда ёлғиз ўтиришни ёмон кўради.

❖ ❖ ❖

— Менимча қизим, сен ўйламай эрга тегмоқчи бўляпсан.

— Ахир, ўзингиз бу ҳақда ўйлаша қолин ёшлик қиласан дегансиз-ку.

❖ ❖ ❖

— Мана бу доктор зўр экан-да! Бир ҳафтада хотинимни тузатди.

— Қандай қилиб?

— Жамики оғриқларингиз яқинлашиб келаётган қарилик белгиси деди.

❖ ❖ ❖

Парижлик бир аёл пардозчи танноз аёл дўстларига мақтаняпти:

— Ҳов анави келишган эркакни кўряпсизларми? Уни миллионер қилган менман.

— Қандай қилиб бунга эришдингиз?

— Жуда осон. Биз танишган пайтимизда у миллиардер эди.

❖ ❖ ❖

Курортда иккита эркак гаплашиб ўтиришибди:

— Хотиним жуда ажойиб-да! Олти [illegible] бўлади.

— Унда бўлса, нега доим уҳ тортасан?

— Ишқилиб, иккинчи хотиним ҳам шунақа бўлсин-да...

❖ ❖ ❖

Икки ошна гаплашишмоқда:

— Биласанми, менинг хотиним — фаришта.

— Бахтли экансан. Меники ҳали ҳаёт.

❖ ❖ ❖

Эри уйига қайтганда хотини "кеч қолдинг", — деб ғалва қилади. Ғалва эрнинг жонига теккач, хотинига дейди:

— Мен эркин қушман, қачон хоҳласам, шунда келаман.

Эртасига хотини туни билан келмайди. Эрининг сўроғига жавоб беради:

— Мен тутқун қушман. Қачон қўйиб юборишса, шунда келаман.

❖ ❖ ❖

Эри яна ичиб келипти. Хотини ғалва қилади:

— Бу аҳвол қачонгача давом этади? Нега бу лаънати ароқни ичасан?

— Суюқ бўлгани учун ичаман. Қаттиқ бўлса кемирар эдим.

Ўзбекистон «Адолат» СДП Чилонзор туман Кенгаши Кенгашнинг иккинчи котиби **Рашид БЕРДИЕВ**нинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этиб, ҳамдардлик билдиради.

Ёднома

БЕТАКРОР ҚАЛАМКАШ ЭДИ

Оламда шундай одамлар борки, улар билан гаплашган кишининг бутун баданидаги ғуборлари тарқаб, ўзини енгил ҳис этади. Раҳматлик Адҳам Ҳамдам ана шундайлардан бири эди. У билан суҳбатда бўлган таниш-билишларнинг ҳаммаси "Фарғона Афандиси" деб қўйишарди. Ҳатто, 1968 йили ёз фаслида Францияда чиқадиган "Юманите" газетасининг муҳаррири Тошкентга келганида Адҳам ака таърифини эшитиб, Фарғона водийсига атайлаб борганди. У ҳам Адҳам Ҳамдамдан жуда кўп ўзи тўқиган латифанамо ҳикояларни эшитиб, ўз кўзи билан кўрган кулгили воқеаларни француз тилида "А.ҲАМДАМ ЎҒЛИ — ҲОЗИРГИ ЗАМОН НАСРИДДИНИ" деган катта сарлавҳа остида газетанинг қўш саҳифасини тўлдириб, эълон қилганди. Шунингдек, ёзувчи Азиз Абдураззоқ "Оғзаки ёзувчи" сарлавҳаси остида Адҳам аканинг юзга яқин латифаларини, Йўлдош Сулаймон ва Бекмирза Маҳмудовлар кулгили ҳангомаларини газета, журналларда чоп этганлар.

Адҳам Ҳамдам 1915 йили Тошкент шаҳрида туғилган бўлиб, аслида атоқли шоира Зулфия, болалар шоири Илёс Муслимлар билан амакивачча эди. У аввалига Самарқанд дорилфунунини тугатиб, 1938 йили ўша ердаги нашриёт, кейин ёзувчилар уюшмасининг Самарқанд бўлими раҳбари бўлиб ишлади. Уруш йиллари эса фронтда чиқадиган "Фронт ҳақиқати" газетасида фаолият кўрсатган.

Урушдан кейинги йилларда Фарғона вилояти газетасининг бош муҳаррири этиб тайинланди. Етмишинчи йиллар бошларидан то умрининг охиригача Ўзбекистон ёзувчилар уюшмасининг Фарғона бўлими бошлиғи бўлиб хизмат қилган. Ҳозир Адҳам Ҳамдам тирик бўлганида бир кам тўқсон ёшда бўларди.

Энди кулги дарғаларидан бири ҳисобланган журналист ва ёзувчи Адҳам Ҳамдамнинг кўпчиликка маълум бўлмаган латифа, ҳикояларини матбаачи дўстларимизу, мухлисларимизга тақдим этамиз.

❖ ❖ ❖

1977 йил кузида Адҳам Ҳамдам Қримдаги "Ўзбекистон" сиҳатгоҳида дам олиб келдилар. У кишидан, дам олишлар қандай ўтди, деб сўраганимизда қуйидаги қизиқ бир воқеани айтган эдилар.

Ҳар куни Адҳам аканинг кўпчиликни кулдириб юрганини кузатган сиҳатгоҳ бош шифокори у кишини ўзининг хизмат хонасига чорлаб, сўрабди:

— Жуда хушчақчақ одам экансиз, касбингиз нима?

— Касбимиз сизга ўхшаш шифокор, - дебдилар Адҳам ака ҳазил аралаш кулиб. Бош шифокор бу ҳазилни чин фаҳмлаб, яна сўрабди:

— Илмий унвонингиз борми?

— Бор бўлганида қандоқ, - дебдилар ҳазил устига ҳазил қилиб. — Фан номзодиман.

— Қайси соҳа бўйича илмий иш олиб боргансиз?

— Сочни асраш бўйича, - дебдилар тепакал бошларига ишора қилиб.

— Бўлмаса, - дебди бош шифокор қатъий равишда — сиздан илтимос, бугун кечки пайт клубимизда ёш аёллар сочни асраши тўғрисида маъруза қиласиз, келишдикми?

— Келишдик, - дебдилар Адҳам ака аскарчасига «чест» бериб. Бунга бош шифокор сал кулиб қўйибди. Адҳам ака эса ҳазилни энди тушунди, деб ўйлаб, сайр қилиш учун Қора денгиз қирғоғига кетибдилар. Кечга яқин келсалар сиҳатгоҳ дарвозасидан киришлари билан катта ҳарфларда ёзилган эълонни кўрибдилар: "Бугун санаторий клубида тиббиёт фанлари номзоди А.Ҳамдамов "Ёш аёллар сочини асраш" тўғрисида маъруза қиладилар. Қизиққан барча ёшларнинг иштирок этиши сўралади!" Бу эълонни ўқибоқ шоша-пиша Адҳам ака бош шифокор хонасига кирибдилар.

— Мен сизга ҳазил қилгандим, бошқача тушунибсиз - дебдилар.

— Ҳазил-пазилингизни билмайман, клубда қўлларига қоғоз, қалам ушлашиб, ёш қиз-жувонлар кутиб ўтиришибди. Қани, юринг! - дея бош шифокор Адҳам акани қистовга олибди. Улар ичкарига киришлари билан қарсаклар янграбди. Бош шифокор Адҳам акани йиғилганларга таништириб, кейин сўз берибди.

Минбарга чиққан Адҳам ака аввал сочлар ва уларнинг ранги, турлари ҳақида билганларича бир амаллаб сўзлабдилар. Қарасалар, тингловчилар айтганларини бирма-бир ёзиб олишаётганмиш. Улар диққатини чалғитиш учун дебдилар: "Энди ёзмай, бундан буёнги айтганларимни каллангизга яхшилаб жойлаб олинг! Хўш, шу кунги тим қора, майин, хушбўй сочларингизни, ҳатто, орангизда тилло ва кумушранг сочлилар ҳам бор экан, буларни қандай қилиб умрингизнинг охиригача асрайсиз? Бунинг учун шаҳардаги хўжалик дўконларидан яп-янги қайчи ва селлофан халтачани оласиз. Ҳозирги гўзал сочингизни ярмидан шартта қирқиб, унга жойлаб, сандиққа солиб қўясизлар. Кексайиб, сочингиз менга ўхшаб қолганида сандиқни очиб, селлофандаги сочингизни оласиз-да: "Оҳ, менинг ёшликдаги гўзал сочим!" деб эслайсизлар!..

Клубда ёш аёлларнинг кулгиси гуриллаб кетибди. Бош шифокор эса, кулгидан ўзини тиёлмай, ташқарига чиқиб кетибди. Адҳам ака қўлларини силкиб, кулгини тўхтатиб дебдилар:

— Узр! Сингилларим, мен тиббиёт фанлари номзоди эмас, кулдириш фанлари номзодиман. Эълонни янглиш ёзганлар !

Бу сўзни эшитганлар яна гурра кулишаётган пайтда, Адҳам ака таъзим қилиб, минбарни тарк этибдилар.

***

Азиз мухлислар ! Адҳам Ҳамдам матбуотимизнинг ўта жонкуяри эди. Шу боис, у кишини яхши байрам кунларида ҳам, хотира кунларида ҳам ёдга олиб, кулиб қўямиз. Такрорланмас бу қалам соҳиби илойим, АЛЛОҲ раҳматига мушарраф бўлсин, деймиз !

Олим ҚЎЧҚОРБЕКОВ

Мутолаа

Ўз юртининг содиқ ва солиҳ фарзанди бўлиш, баъзилар ўйлаганча, унчалик осон эмас. Унинг учун шижоат, қатъият, танланган йўлга садоқат, эътиқод сингари фазилатларни жисму-жонга сингдириш ҳам зарур. Айниқса, ижодкордан бу хусусиятлар сув ва ҳаводек талаб қилинади. Сўз санъати аталмиш бадиий адабиётнинг нодир сарчашмалари ҳам шундай сержилоки, китобхон-ўқувчи, воқеалар, одамлар, табиат манзаралари теварак-атрофдан олинади, яъни ижодкор завқ, ҳайрат, қониқиш-қониқмаслигини асарларида ифодалайди, кашф этади. Шеърхонни завқлантириш, ҳайратга солиш, кашфиёт билан бойитиш, тинимсиз мутолаа узлуксиз меҳнат, машқ эвазига ҳосил бўлган маҳоратдан яратилади.

"БАХТИМ ҚУШИ ЕЛКАМГА ҚЎНДИ..."

Биз билган шоир Фармон Худойбердиев шу машаққатли йўлни, мураккаб ижод жараёнини босиб ўтди. Унинг илк шеърларини таҳририятга ийманибгина олиб келганига ҳам қирқ йилдан ошибди. Унинг тенгқурлари "Зарафшон"чилар "ёш шоир"га шеърларини ё мақтаб, кўп ҳолларда эса, "яхши чиқмапти, кўп ўқинг, машқни ташламанг" дердик. Вақт-ҳакам, ҳаммасини жой-жойига қўяр экан. Йиллар ўтди. Дўстимиз Фармон ҳам ҳар жиҳатдан улғайди; ҳаётда тажриба орттирди катта" кичик ташкилотларда ишлади, вилоят сув хўжалиги бўлимида транспорт бошқармасига раҳбарлик қилди, ўзи туғилиб яшайдиган қишлоқдошларнинг сўрови билан ўн йилдан зиёд хўжалик раиси бўлиб ишлади. Лекин, "шоирликни" сира-сира канда қилмади - ён дафтарини тўлдириб шеърлар битди:

Уч минг йиллик қуёшим ўзинг,
Бахт чашмаси — кўз ёшим ўзинг.
Кўкни ўпган тик бошим ўзинг,
Навқиронсан, фахрим Самарқанд!...
Ёки:
... Туйғуларим кўзларга дўнди,
Ёлқинланди-шеър бўлиб унди.
Машаққатим меҳнатим боис
Бахтим қуши елкамга қўнди.

Шеърлари матбуот юзини кўриб, катта-катта давраларда, учрашувларда тилга туша бошлаган, энг қувончлиси, шўх оҳорли сатрлари мухлислари юрак торларини черта бошлаган Фармон Худойбердиев бир ақидани - илм олиш, бетиним ўқиш, камтарлик, самимийликни, ижод заҳматини ташламади. Мана унинг иқрорига эътиборни қаратайлик:

Балки, бисёр шеъримда қусур,
Ўқувчимдан сўрайман узр.
Далли-девона ҳаваскорман,
Лек, ёзганим юракдан ахир.

Ижодкор учун тўлақонли, қайноқ муҳит зарур. Шоир ана шу адабий муҳитда шаклланади, тобланади. Бундай ижодий иқлим, шарт-шароит Фармон Худойбердиевга ҳам насиб этган. Машҳур ва бой Самарқанд адабий муҳити ҳам ҳамма замонларга, азалдан Туронзаминда анъана бўлиб келганлиги адабиётимиз, маданиятимиз тарихидан маълум. Биз мозийга кузатган XX аср адабиёти ҳам бундан истисно эмас. Маълумки, янги мумтоз бадиий тафаккуримиз саҳнида замонавий адабиётнинг бир қатор шеърий ва насрий шакллари, драматургиянинг сархил жанрлари кечаги асрнинг меваларидир.

Фармон Худойбердиев—бугунги адабий жараённинг жўшқин аъзоси эканлиги ҳам ҳақиқат. У "Чўл оҳанглари", "Кўнгил гулчамбари", "Умр ёлқини", "Истиқлол фарзандиман", "Мажнунтол" каби шеърий тўпламларини мухлисларига тортиқ қилган меҳнаткаш шоир. "Зарафшон"нинг ҳамишалик меҳмони сифатида ўз ўқувчиларини мамнун қилиб келмоқда ва республика миқёсида чиқаётган газеталарда ҳам унинг шеърлари узлуксиз босилиб туради. Бу шеърлар халқимизнинг маънавий юксалиш йўлида хизмат қилувчи, уларда, фикр, маъно, одамларни эзгуликка чорловчи ва даъват этувчи ғоялар мужассам. Масалан, "Чўл оҳанглари" тўпламидаги шеърларида меҳнат, жасорат, одам боласи эл-юрт дарди билан яшаганда эъзозга, олам сарварлигига муносиб эканлиги куйланади. Бироқ бундай шарафшонга, зафар-маррага етиш, мўл-кўл дон, пахта етиштириш машаққатларига елка тутиш ҳамманинг қўлидан келмаслиги, Ватанни севган инсонларгина чўл заҳматларига бардош бера олиши ҳақида айниқса "Зафарнома" достонида сўз кетади:

... Темир вагон-шамол увуллар,
Дўл қарсиллаб вагонни муштлар.
Довул каби бўрон ғувиллар,
Мунгли йиғлаб учади қушлар.

Юрт бойлиги-пахта ва ғалла,
Шунқорларим, парвозга шайман.
Жаҳон бизга кўз тиккан палла,
Меҳрингни соч, қуёшга айлан...

Фармон Худойбердиев фаол ижодкор, ҳозиржавоб шоир. Буни сўнгги ўн йиллик мобайнида ёзган шеър ва балладалари, тўртликлари, қасида ва достонлари ёрқин исботлаб турибди. Улар сон жиҳатдан эмас, ижтимоий эстетик йўналиши, ғоявий мақсадни кўзлаганлиги, жиддий ҳаётий муаммоларни ифодалаш даъвати, кўтаринки нафаси жўшқин эҳтироси, мўлжалнинг тиниқлиги, аниқлиги билан ҳам олдинги шеърларидан баланд туради. Бу фазилатларни шоирнинг "Истиқлол фарзандиман" тўпламини варақлаганда тўла ҳис қиламиз, унинг она халқи, ўз даври билан бақамти нафас олаётган ғурур-туйғуларига қўшилиб тўйинасиз:

...Бугун хурман, тошқин дарёман,
Ёғдуларинг сочавер, Қуёш!
Шеър ишқида ҳадсиз дунёман,
Мен элим-ла жўровоз, Қуёш!

...Ҳамшаҳримиз Тошкент нашрлари, марказий газета ва журналларда ҳам ўз ўрнини топган муаллифлардан. Алоҳида ва туркум шеърларининг мунтазам босилиб туриши фикримизнинг далилидир. Қувончлиси, "Шарқ юлдузи" ва "Ёшлик" журналлари таҳририяти аъзолари қаторида Республикада таниқли ижодкорлари ёнида унинг ҳам исми-шарифи ёнма-ён турибди.

Яқинда янги йил арафасида бир даста китоб қўлтиқлаб шоир дўстимиз кириб келди. Биз уни навбатдаги китоби билан сидқидилдан қутладик. Хайр-хўшлашгач, китоб билан танишишга киришдик. 10 босма табоқ, 300 бетдан иборат қалин китобга "Кўзмунчоқ" деб ном қўйилибди. Жуда ярашиқли, мазмун — мундарижасига лойиқ. Муқованинг охирги бетида Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов "Сайланма"сини ўқиб турган муаллифнинг сурати ҳам бор. Мажмуа Тошкентдаги нуфузли нашриётлардан бири "Янги аср авлоди"да, Ўзбекистон Халқ шоири Нормурод Нарзуллаев масъул муҳаррирлигида чоп этилган.

Китобни варақлаб ўқий бошлаймиз: дастлабки саҳифаларда "Тонг отди", "Истиқлол", "Қуёшдек тик ўзбегим боши", "Оқ гуллар уздим", "Орзу", "Шукрона", "Шиддат билан ўтади ҳар он", "Сабоқ" каби рамзий номдаги шеърлар берилганки, уларнинг ҳар бир сатрининг қат-қатига фалсафа ва ҳикматлар сингдирилган:

... Замон минган шиддат отини,
Тоттиради ҳаёт тотини,
Айта олса ким бир улуғ сўз—
Қолдиради абад отини ...

Қисқаси, қалингина шеърий гулдастада пухта пишиқ мисралар, образлар, ташбеҳларга ўраб берилган қиёфа ва манзаралар шеърхон қалбини тўлқинлантирувчи, ўқувчи кўнглида завқ-шавқ уйғотувчи туғёнли сатрлар бисёр. Шу билан бирга шоир ҳаётда кузатган, кўрган кечирганларини, баъзан учраган нохушликлар, салбий таассуротлар ҳам бир талай. Бинобарин, "йўлдан ўтар шоҳу гадолар, кўнгли ярим қалби адолар", "Ҳасад мисли чирик ўтиндир, ҳасадгўйга ёруғ дунё тор, тузалмоғи жуда ҳам душвор..." сингари сатрларни мисол келтириш мумкин. Албатта, шоир одамлар орасида яшайди, яхши-ёмонни кўради, уларни фарқлашга ўз ўқувчисини чақиради: "Разм солиб кўрсам баъзида кавaклардан чиқар чаёнлар..."

Биз умргузаронликда айрим салбий ҳодисаларни келтириб чиқарувчи ҳол-ҳолатларга эътибор қилмаймиз. Лекин, шоир нигоҳи билан ҳаётга синчков боқсак қатор нохушликлар тўлиб-тошиб ётганини кўрамиз. Масалан, «Терак» шеърини олиб қарайлик. Унда баъзи одамлар орасида мағрурлик, бошқаларни менсимаслик, манманлик, фаросатсизлик каби касалликларга дуч келиш танқид қилинади: боғдаги ёлғиз терак кўкка етган бошига маҳлиё бўлиб, ёнидаги ғужғон ҳосилдан шохлари ёйдек букилган олма дарахтига: "Шўринг қурғур, нодон, бундан қандай баҳра оласан", дея тана тошини отади, бунга жавобан олма: "Меҳнатимдан баҳраманд инсон, ҳар дона мевам мендан бўлар инсонга эҳсон", деб доно жавоб қайтаради. Терак эса мақтанишдан тўхтамай,

"Мен забардастман, бўрон. Яшин асло қилмас кор" деб кибрланади:

... Шу дам қўлга қиличин олиб,
Кўкда чақмоқ чароқлаб учди.
Даҳшат солди бўрон ва яшин—
Терак ногоҳ ер бағрин қучди ...

Шеърдан англашилган ҳикмат қиссадан ҳисса: кимки кекирдагини чўзиб мақтанчоқлик қилса ҳоли забун бўлиб, олма дарахти каби камтарлик қилса, эзгулик, саховат эгаси эканлигига ишора қилинади.

Мушоҳадали фикрлар, теран ақл берувчи сатрлар, оҳорли сўзлар шоирнинг ушбу "Кўзмунчоқ" китобида нурдай ёғилиб турибдики, биз улардан баъзиларини азиз муштарийлар билан баҳам кўрамиз:

Бир коса сув, парча нон керак,
Инсон нафсин қондирмоқ учун.
Шундай экан, доим бўл зийрак,
Бойлик деб умрни совурмоқ нечун ...

Мажнунтолга меҳрингни бергил,
Сочларини битталаб ўргил.
Ҳеч бўлмаса унга бир қараб,
Андоза ол, таъзимга келгил ...

Тоғлардаги янгроқ садоман,
Она юртим, сенсиз адоман.
Гарчи бўлай ўзга юртда шоҳ,
Сендан айри тушсам—гадоман ...

Бу кўчирилган тўртликлар таъкидлаганимиздек, каттадан кичик қулоқ осадиган, ибрат оладиган, сўз санъати каби қабул қиладиган сатрлардир. Булар сохталикдан, ёлғондан холи, аммо содда, самимий ва нозик туйғулар уйғотадиган мисралардир. Фармон билан шеър, сўз ҳақида суҳбатлашсангиз "Мен устозларнинг анъаналари, ўгитлари йўлларидан илм, маъно оламан, шеър ёзишни ўрганаман. Ҳазрат Навоийнинг: "Сенга ранж ила бир ҳарф ўргатган" устозлар, "Топдим ул калом ичра камол", деган пурмаъно сабоқлари қулоғим остида доим жаранглаб туради деб такрорлашни хуш кўради. Бунинг устига ўзи деҳқон эмасми, шоирликни бамисоли деҳқон меҳнатига нон-риск, нознеъмат яратувчи ранжкашлик, фидойиликка менгзашни ёқтиради.

Эл оғзига тушган, юртдошлари меҳрини қозонган истеъдодли Фармон Худойбердиевга изланиш, кашфиёт бадиий сўзлардан маржонлар теришда сира толиқмасликни орзу қилиб қоламиз.

Ботирхон ВАЛИХЎЖАЕВ,
академик.
Исроил МИРЗАЕВ,
СамДУ фахрий профессори

Муносабат

ДАЪВОГАР НИМА ИСТАЙДИ?

Юртимиз узра озодлик байроғи балқиб, истиқлолга эришганимиздан сўнг Давлатимиз ҳукумати фуқароларнинг ҳуқуқий саводхонлиги ҳамда билимларини ошириш йўлида бир қанча саъй-ҳаракатлар олиб бормоқда. Бу нарса ўзининг ижобий, кутилган натижаларини бераяпти, албатта. Кўп ҳолларда одамлар "Хўп майли" деб кетаверишга ўрнига қонун талаблари асосида ўз ҳақ-ҳуқуқлари учун курашмоқдалар ва маълум маънода ишни ўз фойдасига ҳал этишга эришмоқдалар.

Лекин... Халқимизнинг "Кўрмаганнинг кўргани қурсин" деган матали каби мавжуд қонунлар ёрдамида мўмайгина пул ундириш истагида юрганлар ҳуқуқий-демократик жамият қуриш йўлидаги интилишларга сезиларли даражада салбий таъсир кўрсатмоқдалар. Яъни, бу масалада бирёқламаликка қараб кетилиши ҳолатлари ҳам кўзга ташланмоқда. Баъзи бировларга, уларнинг ноқонуний ишлари, ҳатти-ҳаракатлари ҳақида сўз очишингиз биланоқ дарҳол ўз айбларини ёпиш мақсадида сизни суд билан қўрқита бошлайдилар. "Мабодо ушбу масалани газетада ёзадиган бўлсангиз, сизни судга берамиз",— дея олдиндан "мушт" кўтарувчиларни кўриб бир кулгинг келса, бир йиғлагинг келади.

Кейинги пайтларда газета-журналларни судга бериш, замонавий таъбир билан изоҳлайдиган бўлсак, "модага кириб" бормоқда. Тўғри инсоннинг қадр-қиммати, шаъни оммавий ахборот воситалари орқали пастга урилган, унинг ҳақида нотўғри, асоссиз даъволар эълон қилинган бўлса, ўша матбуот органи ёки таҳририятдан раддия талаб қилиш ҳар бир фуқаронинг конституциявий ҳуқуқидир. Лекин айримлар кўпгина ҳолларда раддия ўрнига дарҳол "Маънавий зарарни қоплаш"ни талаб қила бошлайдилар.

Институтда ўқиб, амалиёт ўтаб юрган кезларим антиқа бир воқеага гувоҳ бўлган эдим. Пойтахт туманларидан бирида яшовчи фуқаро ўз қўшнисини судга берган эди. Сабаби—ўша фуқаро девор қураётиб қўшнисининг ҳовлиси томон ярим метр чамаси кириб кетган. Қўшниси ўзига етказилган "моддий зарар"ни қоплаш мақсадида бир миллион сўм ундириб беришни сўраб судга мурожаат қилган эди.

Аввало, ушбу можарони қўшнилар суднинг аралашувисиз, ўзаро ҳал этишса ҳам бўларди. Қолаверса, даъвогар қонунларда белгилаб қўйилган, фуқаролар девор қураётганда ҳар икки тарафдан бир метр масофа дахлсиз сақланиши ҳақида билмаса керак деб ўйлаб қоласан, киши. Акс ҳолда, даъвогар суддан даъво аризасини қайтариб олган бўлур эди.

Бу ярим кулгили, ярим ачинарли воқеа ҳақида ўйлар эканман, "Қонунни билмаганнинг билгани қурсин", - деб қўяман ўзимча...

Хуллас, билиб-билмай туриб судга мурожаат этиш, "маънавий" ёки "моддий зарарни қоплаш" ниқоби остида суд орқали "миллионлаб" сўм ундириш учун бўлаётган ҳаракатларнинг олдини олиш йўлида маълум бир чора-тадбирлар ишлаб чиқилса айни муддао бўлур эди. Бунинг учун "Оммавий ахборот воситалари тўғрисида"ги Қонунга баъзи қўшимчалар киритиш керак, назаримда. Балки шундагина даъвогарнинг ҳақиқаттан ҳам не истаётганлиги маълум бўлар, у чиндан ҳам раддия талаб қилаяпти ёки...

Азиз МАТЁҚУБОВ
Самарқанд вилоят ҳарбий прокуратура терговчиси

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ГУЛОММАҲМУДОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Каримжон РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Бобохул ТОШЕВ, Рустам АЗИМОВ, Турғун ЭРГАШЕВ, Абдусамад МАМАЖОНОВ, Ўткир ЖЎРАЕВ, Муҳаммад РАҲМОН, Низомиддин НУРМАТОВ, Зоҳир ТЎРАКУЛОВ

телефонлар:
Қабулхона-136-53-14.
Факс: (8.371) 133-41-89.
Сиёсат ва партия ҳаёти бўлими-136-55-96.
Хатлар бўлими – 136-55-64.
Маънавият, адабиёт ва санъат-136-55-64.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 016 рақами билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г— 700, Адади 1896. Ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2.

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Саҳифаловчи — Элёр УБАЙДУЛЛАЕВ. Навбатчи — Жамшид МАТЁҚУБОВ.

Газета IBM компьютерида терилди. Босишга топшириш вақти—22°°.

Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади. Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди. 2 3 4 5 6